

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Соціальна робота з молодіжними субкультурами та неформальними рухами»

2020-2021 навчальний рік

Освітня програма: «Соціальна робота та соціальна педагогіка».

Спеціальність: 231 Соціальна робота.

Галузь знань: 23 Соціальна робота.

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський).

| | |
|----------------------------|---|
| Викладач | Петровська Катерина Володимирівна |
| Посилання на сайт | http://bdpu.org/faculties/fdsso/structure-fdsso/kaf-social-pedagogy/composition-kaf-social-pedagogy/petrovsyka/ |
| Контактний телефон | - |
| Е-mail викладача | ev_petrovska@bdpu.org.ua |
| Графік консультацій | Щосереди з 14.00 до 15.00 |

Обсяг курсу на поточний навчальний рік

| Форма навчання | Кількість кредитів/годин | Лекції | Семінарські заняття | Самостійна робота | Звітність |
|----------------|--------------------------|--------|---------------------|-------------------|-----------|
| денна | 3\90 | 20 | 18 | 52 | залік |
| заочна | | 6 | 2 | 82 | |

Семестр: IV семестр

Мова навчання: українська.

Ключові слова: молодь, неформальні об'єднання, субкультура, молодіжний рух, творчість.

Мета курсу: розкриття теоретико-методологічної бази з основ професійної діяльності майбутнього фахівця з молодіжною субкультурою та неформальними об'єднаннями.

Предмет курсу: світові, і передусім, європейські досягнення у роботі з молоддю, що залучена до неформального руху.

Програмні компетентності:

ЗК-1 Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

ФК-7 Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.

Результати навчання:

ПР-2 Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

ПР-14 Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи та соціально-педагогічної діяльності, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати клієнтів.

Зміст курсу:

Тема 1. Молодіжна субкультура, її роль в суспільстві.

Передумови виникнення «культури в культурі». Субкультура як форма вияву соціальної активності молодого покоління: визначення, підходи до вивчення, ознаки, типи та складники, функції та фактори формування. Причини виникнення молодіжних субкультур, неформальних об'єднань. Основні складники молодіжного руху. Аспекти відчуження молодіжної субкультури: контркультура; андеграунд; фендом; «психосоціальний мораторій»; маргінальність, лімінальність, екстернальність. Класифікація молодіжних субкультур.

Тема 2. Атрибути молодіжної субкультури.

Архаїчні (універсальні) норми організацій-спільнот та поведінки їх членів. Соціальна стратифікація молодіжної субкультури. Бодімодифікації неформалів як символічне зазначення певної інформації (татування, шрамування, пірсинг та ін.). Сучасні види бодімодифікацій, її причини та коріння. Соціально-педагогічна робота з превенції бодімодифікацій в підлітковому та молодіжному

середовищі. Характерологічна ознака молодіжного мовного етикету. Жаргон (сленг) як явище молодіжної субкультури. Творення нових звертальних одиниць, клички, прізвиська.

Тема 3. Характеристика неформальних молодіжних об'єднань.

Засновники вітчизняних неформальних рухів. Історія вітчизняних неформальних рухів творчого спрямування. Стиляги – радянська молодіжна субкультура 1950-х – початку 1960-х років. Молодіжна філософія і субкультура хіпі. Молодіжні субкультури ХХІ століття. Неформальні молодіжні об'єднання «Фурі», «Геріантропія», «Геймери», «Моббери», «Стрейт-едж» та ін. Бодіпозитивізм – це спільнота красивих людей. Термінологічні канони в сучасній молодіжній субкультурі (лукізм, ейджизм, фет-шеймінг, чабі, віти ліго ті ін.). Яккі – young urban creatives.

Тема 4. Молодіжні субкультури в сучасній Україні.

Особливості творчих неформальних молодіжних об'єднань. Діяльність музично-поетичних неформальних молодіжних об'єднань: панки, емо, готи, репери. Походження з вулиці до танців – брейк-данс, флешмоб, майданс. Характеристика акторських неформальних молодіжних об'єднань (толкієністи, рольовики, анімешники). Вандалізм як одна з форм прояву девіації серед молоді. Визначення поняття «граффіті». Характеристика «граффітчиків».

Субкультури комп'ютерно-мережевого спілкування: виразники тенденцій інформаційного суспільства. Неформальні субкультури в інформаційному просторі світової мережі Інтернет. Падонки – сучасна субкультура Інтернет-спільноти. Небезпечні «ігри» в Інтернет просторі.

Тема 5. Особливості соціальної роботи з молоддю неформальних об'єднань.

Аспекти якими представлені напрямки роботи з творчою молоддю неформальних об'єднань у вітчизняній та зарубіжній практиці соціальної роботи. Перевиховання учнівської молоді у зв'язку із здійсненими ненормативними вчинками. Формальний вплив у рамках навчально-виховного процесу освітньої установи. Формування позитивного іміджу неформальних молодіжних об'єднань за допомогою елевачії відносин між його членам. “Позиція прийняття” як напрям роботи з учнівською молоддю неформальних об'єднань Використання творчого потенціалу неформальних груп.

Дослідження рівня сформованості суспільно-нормативної поведінки учнівської молоді в творчих неформальних об'єднаннях. Форми, методи та методики діагностики членів неформальних молодіжних об'єднань.

Тема 6. Модель формування суспільно-нормативної поведінки учнівської молоді ТНО.

Соціально-педагогічна підтримка соціально спрямованої творчої діяльності неформальних молодіжних об'єднань. Система суб'єктів роботи з підлітками-членами неформальних молодіжних об'єднань. Моделі міжособистісних стосунків учнівської молоді творчих неформальних об'єднань. Ініціювання створення молодіжних груп соціальних ініціатив на допомогу учнівській молоді творчих неформальних об'єднань. Методика роботи з творчими неформальними молодіжними об'єднаннями. Активізація творчих здібностей учнівської молоді творчих неформальних об'єднань. Становлення творчої особистості, розкриття її сутнісних сил. Створення у навчальному закладі соціально-творчого простору розвитку.

Методи навчання: викладення теоретичного матеріалу з використанням опорного мультимедіа-конспекту; постановка проблемних питань, виконання соціального навчального проекту, застосування міні-дискусії, виконання пошукових і творчих завдань із використанням теоретичного матеріалу; робота малих творчих груп; самостійний пошук необхідної довідкової інформації в різноманітних електронних ресурсах; консультації викладача. Семінарські заняття у формі тренінгів, дебатів, аналізу кейсів, а також написання самостійної роботи та участь у діловій грі.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): заняття проводяться у формі дискусій, мозкових штурмів; висловлювання власної точки зору заохочується.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (50% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань під час заняття.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: мультимедійне обладнання, інтерактивні дошки, ноутбук.

Система оцінювання та вимоги:

Поточний контроль

Денна форма

| Тема 1. | | | | | |
|--|--|-------------------|---------------------------------|---------------------|-----------------|
| Лекційне заняття | Семінарське заняття | Самостійна робота | Індивідуально-дослідне завдання | Тестування за темою | Підсумкові бали |
| відвідування – 0,25 /0,25 | відвідування – 0,25/0,25 теоретична частина – 3/3 | 5 | 8 | 5 | 25 |
| Тема 2. | | | | | |
| відвідування – 0,25 /0,25 | відвідування – 0,25/0,25 теоретична частина – 3/3 | 5 | 8 | 5 | 25 |
| Тема 3. | | | | | |
| відвідування – 0,5 | відвідування – 0,5 теоретична частина – 5 | 6 | 8 | 5 | 25 |
| Тема 4. | | | | | |
| відвідування – 0,25 /0,25 | відвідування – 0,25/0,25 теоретична частина – 3/3 | 5 | 8 | 5 | 25 |
| Тема 5. | | | | | |
| відвідування – 0,5 | відвідування – 0,5 теоретична частина – 5 | 6 | 8 | 5 | 25 |
| Тема 6. | | | | | |
| відвідування – 0,25/0,25 | відвідування – 0,5 теоретична частина – 5 | 6 | 8 | 5 | 25 |
| Загалом | | | | | 150 |
| Підрахунок | | | | | |
| Середнє арифметичне 150 \ 3 кредити = 50 балів максимум / 35 мінімум | | | | | |

Заочна форма

| Тема 1. | | | | | |
|--|--|-------------------|---------------------------------|---------------------|-----------------|
| Лекційне заняття | Семінарське заняття | Самостійна робота | Індивідуально-дослідне завдання | Тестування за темою | Підсумкові бали |
| відвідування – 1 | - | 9 | 10 | 5 | 25 |
| Тема 2. | | | | | |
| - | - | 10 | 10 | 5 | 25 |
| Тема 3. | | | | | |
| відвідування – 1 | - | 9 | 10 | 5 | 25 |
| Тема 4. | | | | | |
| - | - | 10 | 10 | 5 | 25 |
| Тема 5. | | | | | |
| - | відвідування – 1 теоретична частина – 5 | 4 | 10 | 5 | 25 |
| Тема 6. | | | | | |
| відвідування – 1 | - | 9 | 10 | 5 | 25 |
| Загалом | | | | | 150 |
| Підрахунок | | | | | |
| Середнє арифметичне 150 \ 3 кредити = 50 балів максимум / 35 мінімум | | | | | |

Поточний контроль здійснюється за результатами усіх виконаних завдань, передбачених планами семінарських, самостійних, індивідуальних робіт тощо.

Нарахування рейтингових балів здійснюється відповідно до критеріїв оцінювання, систематизованих для кожного з видів робіт та представлено на електронній навчальній платформі Moodle БДПУ.

Підсумковий контроль

Допуск до підсумкового контролю здійснюється якщо здобувач вищої освіти набрав прохідний бал (35 балів).

Підсумковий контроль може здійснюватися у двох формах (за згодою викладача та здобувачів): або в усній формі (відповіді на перелік запропонованих питань) або у вигляді ділової гри «Прес-конференція з представниками молодіжної субкультури».

Загальна кількість балів за вивчений курс обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю за всіма заліковими кредитами, та ділиться на загальну кількість кредитів (визначається середній арифметичний бал). Потім до отриманого показника додаються бали, набрані під час заліку.

Підсумкова кількість балів визначається за формулою:

$$m = \frac{3K_1 + 3K_2 + 3K_3 + 3K_4}{n} + 50 = 100$$

де m – кількість набраних балів за вивчений курс;

n – кількість залікових кредитів;

50 балів – залік.

Розподіл балів, які отримують студенти

| Поточне тестування та самостійна робота | | | | | | Середнє арифметичне за поточну роботу (максимально 50 балів) | Залік | Сума |
|---|-----|--------|-----|--------|-----|--|-------|------|
| Тема 1 | | Тема 2 | | Тема 3 | | | | |
| 1.1 | 1.2 | 2.1 | 2.2 | 3.1 | 3.2 | | | |
| 25 | | 25 | | 25 | | | | |
| Тема 4 | | Тема 5 | | Тема 6 | | | | |
| 4.1 | 4.2 | 5.1 | 5.2 | 6.1 | 6.2 | | | |
| 25 | | 25 | | 25 | | | | |

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

| Сума балів за всі види навчальної діяльності | | Оцінка за національною шкалою |
|--|----|---|
| 90-100 | A | зараховано |
| 78-89 | B | |
| 65-77 | C | |
| 58-64 | D | |
| 50-57 | E | |
| 35-49 | FX | не зараховано з можливістю повторного складання |
| 1-34 | F | не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни |

Список рекомендованих джерел:

1. Бусел Ю. Сучасні молодіжні субкультури : пофігізм чи протест / Юлія Бусел. – К. : Шкільний світ, 2009. – 96 с.
2. Лісовець О. В. Теорія і методика роботи з дитячими та молодіжними організаціями України : навчальний посібник / О. В. Лісовець. – К. : ВЦ “Академія”, 2011. – 256 с.
3. Окушко Т. К. Формування світоглядної позиції підлітків у дитячому об'єднанні / Т. К. Окушко // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. пр. / Ін-т проблем виховання НАПН України. – Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г., 2011. – Вип. 15. – Кн. 2. – С. 142–152.
4. Павелків В. Р. Психогенеза підліткових субкультур / В. Р. Павелків. – Київ : Центр учбової літ., 2018. – 280 с.
5. Петровська К. В. Соціально-педагогічна робота з творчими неформальними молодіжними об'єднаннями: Навчально-методичний посібник / Катерина Петровська. – Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2013. – 284 с.
6. Петровська К. В. Діагностика рівня сформованості суспільно-нормативної поведінки учнівської молоді творчих неформальних об'єднань : [навчально-методичний посібник] / Катерина Петровська. – Донецьк : ЛАНДОН – XXI, 2011. – 123 с.
7. Петровська К. В. Формування суспільно-нормативної поведінки учнівської молоді творчих неформальних об'єднань : [навчально-методичний посібник] / Катерина Петровська ; за заг. ред. доктора пед. наук, професора Г. В. Локаревої. – Мелітополь : Видавничий будинок ММД, 2012. – 200 с.
8. Шапарь В. Б. Подростки-неформали : детские шалости или группа риска? / В. Б. Шапарь, В. В. Бондаренко. – Ростов н / Д : Феникс, 2012. – 350 с.

Допоміжна

1. Аврамченко С. М. Неформальний підліток / С. М. Аврамченко, І. В. Євтушенко, С. Г. Харенко – К. : Марич, 2009. – 84 с.
2. Багдасарян А. Люди в черном / Армина Багдасарян // Новое время. – 2008. – № 30 (76). – С. 20.
3. Большакова Е. А. Ваш ребенок – неформал. Родителям о молодежных субкультурах / Е. А. Большакова – М. : Генезис, 2010. – 152 с.
4. Грищук Ю. В. Підліткова субкультура: психологічні та соціально-групові особливості / Ю. В. Грищук // Освітологічний дискурс. – 2014. – № 3(7). – С. 38–46.
5. Егорова Т. В. Методы работы по предупреждению вовлечения подростков в деструктивные неформальные объединения / Т. В. Егорова // Воспитание школьников. – 2009. – № 9. – С. 27–31.
6. Курляк І. Є. Молодіжні субкультури як соціально-педагогічний феномен у Польщі / І. Є. Курляк // «Young Scientist». – January, 2017. – № 1 (41). – С. 453–459.
7. Лавріненко В. А. Психологічне дослідження особистісних рис підлітків-неформалів / В. А. Лавріненко // Молодий вчений. – 2017. – № 11 (51). – С. 802–805.
8. Левикова С. И. Неформальная молодежная субкультура : монография / С. И. Левикова. – М. : Вузовская книга, 2010. – 616 с.
9. Панагушина О. Є. Взаємодія школи з молодіжними організаціями як чинник успішної соціалізації підлітків / О. Є. Панагушина // Соціальна педагогіка : теорія та практика. – 2009. – № 3. – С. 29–35.
10. Свиридов С. А. Молодежные субкультуры. Взгляд изнутри / С. А. Свиридов. – Бийск : Издательский дом «Бия», 2009. – 188 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ <http://edu.bdpu.org>
2. Сайт БДПУ <http://bdpu.org>
3. Медіатека ФДССО.
4. Електронна навчальна платформа Moodle БДПУ <https://edu.bdpu.org/login/index.php>.

Веббібліографія

1. <http://www.smartmobs.com/> – сайт присвячений книзі про смартмоб.
2. Антикультура, контркультура, субкультура. – <http://www.allians-yug.com.ua/Antikultura-kontrkulturasubkultura.html>
3. Бірґіт Р. Чорні мережі: класична субкультура у сфері мас-медій. – <http://www.azh.com.ua/lib/chornimerezhi>
4. Готи (субкультура). – [http://uk.wikipedia.org/wiki/ Готи_\(субкультура\)](http://uk.wikipedia.org/wiki/Готи_(субкультура))
5. Готична субкультура. – <http://www.paranoid.com.ua/articles/subcultures/437-i-.html>; <http://www.gothic.su/>; <http://neordinar.allgoo.net/t1113-topic>.
6. Девтеров І. В. Феномен і особливості прояву кіберкультури в інформаційному суспільстві. – http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Vdakk/2011_3/5.pdf
7. Молодіжні неформальні течії та субкультури. – <http://ty-molodyi.com.ua/temi-scho-hvilyuyut-poltavskumolod/molodizhni-neformalni-techii-ta-subkulturi.html>
8. Молодіжні субкультури: плюси і мінуси. – <http://novomirgorod.com/index.php?name=Pages&op=page&pid=76>